

Augusztus 19.

Szent Eudes János és Clairvaux-i Szent Bernát

Szent Eudes János

Ri (Normandia), 1601. november 14. +Caen, 1680. augusztus 19.

Eudes János (Jean Eudes –ejtsd: Zsan Öd) 1601. november 14-én született a normandiai Riben, földműves családban. Szülei nem részesültek gyermekáldásban, ezért zarándokútra mentek, mely után 7 gyermekük született, 3 fiú és négy lány. Közülük ketten váltak híresé, János, és Ferenc, utóbbi, mint történész.

Tizennégy éves korában Caenba küldték a jezsuiták kollégiumába. Jó tanuló volt, s mint a Mária-kongregáció tagja buzgóságával tűnt ki a többiek közül. Már ekkor elhatározta, hogy pap lesz. 1620 szeptemberében kapta a tonzúrát és kezdte a teológiai tanulmányokat Caenban. A vallásos buzgalom oly annyira élt benne, hogy szüntelen imádkozott és addig féltve hordott aranygyűrűjét a kollégium kápolnájában álló életnagyságú Mária-szobor ujjára húzta, így jegyezve el magát Szűz Máriával.

Az oratoriánusok 1622-ben nyitották meg házukat a városban, János hamarosan belépett hozzájuk. 1627 őszén, az Argentan vidékén pusztító pestis idején életét nem kímélve ápolta a betegeket. Később Caenba ment, és a város környékének misszionáriusa lett. 1631-ben itt is járvány tört ki, és János hősie bátorsággal maradt a betegek között.

Ebben az időben sok pap élt, aki nem igazán volt példa a keresztények számára. 1623-ban teljesen a népmisszióknak szentelte magát, s több mint negyven évig, egészen 1675-ig majdnem kizárólag ezzel foglalkozott. Száztizenöt-nél több missziót tartott, ami az akkori gyakorlat szerint két-három hónapon át legalább napi két prédikációt jelentett egy-egy helységben. Egyszerű, közvetlen stílusával, amellyel világos tanítást közvetített, nagy hatást váltott ki a nép körében. Közben íróvá érlelődött. 1636-ban jelent meg a Jámborsági gyakorlatok című munkája. A következő évben ugyanezt a témát átdolgozta, kibővítette és ezzel a címmel adta közre: Jézus élete és királysága a keresztény lelkekben.

1635-ben a népmissziók vezetőjévé, 1640-ben pedig a caeni ház főnökévé tették meg.

Missziós útjain közvetlenül tapasztalta a világi papság elhanyagolt magányosságát, és szellemi-lelki műveletlenségét. Ezért arra az elhatározásra jutott, hogy szemináriumot alapít, amely kifejezetten a falusi lelkipásztorkodásra fogja jobban felkészíteni a papnövendékeket. Biztatást kapott hozzá Richelieu bíborostól és a bayeux-i püspöktől is. 1642-ben királyi jóváhagyást is nyerve Caenban megnyitotta szemináriumát, de ez összeütközést okozott közte és az oratoriánusok között. A kongregáció főnöke, Bourgoing az egész alapítást oktalannak és elhamarkodottnak ítélte, János azonban barátai biztatására ragaszkodott elképzeléséhez. Ezért a következő évben, 1643. március 19-én kiutasították az oratoriánusok között lévő lakásából. Hat nappal később mégis megalapította szemináriuma számára a Jézusról és Máriáról nevezett Társulatot, amelynek azt a feladatot szánta, hogy minden módon támogassa a falusi lelkipásztorok képzését.

János abbé gondjai azonban másokra is kiterjedtek. Észrevette, hogy sok leány a szegénység miatt züllik el. Ezért 1644-ben alapított egy női társulatot, amelyre rábízta az elesett leányok megmentését; a Notre Dame de Charité de Refuge Szerzetesnői nevet adta nekik. A pápai jóváhagyást 1666-ban kapták.

A népmissziók és a társulatok vezetésének tapasztalatai írásra készítették. Jelentős irodalmi munkásságot hagyott ránk, amelyben eleinte természetesen az oratoriánus lelkeség mutatkozik meg elsősorban. 1641-től azonban gondolkodása egyre egyénibbé válik, s fokozatosan kibontakozik lelkében a reá annyira jellemző Jézus Szíve és Mária Szíve iránti tisztelet.

1669-ben írta meg Jézus Szent Szíve officiumát és miseszövegeit, s három évvel később az általa alapított társulat már ezzel ünnepelte Jézus Szentséges Szívét. Szent X. Pius pápa „*a Jézus Szíve tisztelet szerzőjének, tanítójának és apostolának*” nevezte.

Életének utolsó éveiben a Mária Szent Szíve iránti tisztelet állt életének középpontjában. Fájdalmas betegség után, 1680. augusztus 19-én halt meg. 1909-ben boldoggá, 1925-ben szentté avatták. Ünnepe 1928-ban vették fel a római naptárba, augusztus 19-re.

Clairvaux-i Szent Bernát

a világegyházban augusztus 20. Fontaines, 1090. +Clairvaux (ejtsd: Klervó), 1153. augusztus 20.

Szent Bernát (1090–1153) francia egyházi író, hittudós az egyháztörténet egyik legfontosabb személyisége. A nagy hatású szónok 1090-ben látta meg a napvilágot a burgundiai Fontaines-les-Dijonban. Nemesi családban született, először Chatillon-sur-Saine káptalani iskolájába járt. Itt szerezte meg alapműveltségét és ismerkedett meg a klasszikus szerzőkkel. Műveltségével már ekkor kiemelkedett kortársai közül.

A XII. században alapították a citeaux-i kolostort, melyből a ciszterci rend nőtt ki, ám a szerzetesi élet szelleme az alapítás után néhány évtizeddel hanyatlani kezdett. A barátok kemény aszkézise és végletekig menő szegénysége már nem vonzott új hivatásokat, és úgy tűnt, a kolostor ki fog halni.

1112 nagybőjtjén kérte felvételét ebbe a kolostorba az akkor huszonegy éves Bernát. Nem is egyedül érkezett, hanem egész csapat ment vele, akiket a rokonságból és ismerősei köréből vitt magával: már házas testvérei is, sőt, öreg korában atyja is követte, mikor Bernát már Clairvaux-ban volt.

Citeaux ezáltal vált egy új szerzet, a ciszterci rend bölcsőjévé, mert még ugyanebben az évben hozzá kellett fogniuk egy új kolostor építéséhez. Amikor letelt a novíciátus esztendeje, 1113. május 18-án teljes gazdagságában megindulhatott az anyakolostorban a szerzetesi élet ciszterci formája.

Egy év múlva az észak felé lévő Pontigny-ben is kolostor nyílt. Az angolszász származású István apát Citeaux-ban a szerzeteseivel, köztük természetesen Bernáttal, kidolgozta azt a szabályzatot, amely Charta Caritatis néven vált ismertté a szerzetesség történetében. Így Bernátot a ciszterci rend társalapítójának tekintik, mert nemcsak a rendi alkotmány megalkotásában volt jelentős szerepe, hanem a rend elterjedésében is.

1115. június 25-én a mindössze huszonöt éves, törekeny testalkatú Bernátot apátnak nevezték ki, és megbízták egy új kolostor építésével a Szajna egyik mellékfolyója, az Aube mentén. A völgyet addig a Keserűség völgyének hívták, de a szerzetesek hatására a Világosság völgye, Clairvaux lett belőle.

Ugyanebben az időben küldte a citeaux-i apát Arnoldot - aki korábban a kölni székesegyházi iskolában a tanítványa és Bernát társa volt - kelet felé, a frank királyság és a német-római császárság határvidékére azzal a feladattal, hogy a Moiremont környékén lévő remeteket gyűjtse össze, és építse be a ciszterciek szervezetébe. Közösén építették föl a Flambart-patak partján a morimondi kolostort, amelynek neve: Mori mundo azt jelenti: meghalni a világnak.

1119-ben a francia lovagok rendet alapítottak Jeruzsálemben, s mivel házuk az egykori jeruzsálemi templom területén állt, templáriusoknak, templomos lovagoknak nevezték rendjüket. Regulájukat, amelyet a troyes-i zsinat hagyott jóvá (1128), lényegében Bernát írta meg.

Annak ellenére, hogy Bernát meg volt győződve a pápaság isteni küldetéséről, nem riadt vissza a kemény bírálattól. 1145-ben III. Jenő néven Bernát egykori clairvaux-i tanítványa került a pápai székbe. Bernát neki írta A szemlélődésről című művét. Ebben keményen ostromozza a pápai udvarban fellelhető visszaéléseket, hatalmaskodásokat, pompaszeretetet, a sok „kiváltságot” és a fellebbezési joggal való fondorlatokat.

Bernát bírálatainak, amelynek szándéka szerint gyakorlati célja volt, alapvető, elméleti jelentősége lett. Elismeri ugyanis, hogy a pápa egyedülálló nagyság és méltóság birtokosa, de amikor selyembe öltözik, pávatollakkal, arannyal és drágakövekkel ékeskedik, fehér lovon katonák és szolgák hadával körülvéve lovagol, akkor inkább Nagy Konstantin, mint Szent Péter utódának látszik. Hiszen a pápa hatalma nem uralkodás, hanem szolgálat, gondoskodás a Menyasszony, az Egyház körül mindaddig, amíg zarándokútját járja a Vőlegény, Krisztus távollétében.

Sokkal veszedelmesebb volt ezeknél az a mozgalom, melynek tagjai tisztáknak, kataroknak nevezték magukat. Ezek apostoli szegénységet, szigorú vezeklést hirdettek, elvetették a felszentelt papságot, a hierarchiát és a szentségeket. Bernát ellenük prédikálva bejárta egész Dél-Franciaországot, s ahol a pápai küldötteket „szamárdítással és dobszó lármájával fogadták”, ott Bernátot meghallgatták. Sokakat megtérített, de végső megoldást ő sem tudott találni.

III. Jenő pápa új feladattal bízta meg: meg kellett hirdetnie a keresztes háborút. Gyűjtő hatású beszédeivel sokakat megnyert a keresztes háború eszméjének, akik kötelezték magukat arra, hogy elindulnak a Szentföld visszaszerzésére. Ugyanakkor szembeszállt Radulffal, aki szintén ciszterci szerzetes volt, és Európa-szerte a zsidók üldözésére lázított. Egész Európában viharos lelkesedést keltett a keresztes háború ügye mellett. A kereszténység legjelentősebb

uralkodói indultak meg a szavára: VII. Lajos francia király és III. Konrád német császár, akit 1146 karácsonyán a speyeri dómban nyert meg az ügynek.

A második keresztes hadjárat azonban teljes kudarccal végződött Palesztinában. Lisszabont sikerült visszafoglalni a móroktól, s ez megszilárdította az új Portugál királyságot. A hadjárat részvállalkozása, a szlávok közötti keresztes háború szintén csak káros következményekkel járt.

Bernátnak mindezért súlyos támadásokat kellett elszenvednie. De lelkének prófétai erejét hirdeti, hogy a súlyos szenvedés után, amit a hadjárat elvesztése jelentett, ki tudta mondani: „*Áldott legyen, Uram, minden ítéleted!*”

Bernát azt vallotta, hogy a legszentebb igazságok feletti vitatkozások megtörik azt a szükséges áhítatot és tiszteletet, amellyel a hitnek a kinyilatkoztatáshoz kell közelítenie. A hitet nem lehet háttérbe szorítani a filozófiával. A teológia és a lelki élet közötti különbségtétel számára még teljesen idegen, „*hiszen az Atyát senki meg nem ismerheti, ha előbb tökéletesen meg nem szereti őt*”. Úgy tartotta, hogy megélni és -- a kegyelem misztikus látásában vagy a mindenki számára elérhető elmélkedésben -- átélni a hitet minden bölcseledő beszédnél százszorta többet jelent.

Így válik érthetővé az a kemény bíráló, amelyet Abaelard felett mondott, miután gondosan áttanulmányozta annak tanítását. És hatására a sens-i zsinaton (1141) Abaelard tizenkilenc tételét el is ítélték.

Olykor kemény harcai voltak a tisztaságért, egyszer olyan heves kísértés lepte meg, hogy egy jéghideg tóba vetette magát, és benne maradt mindaddig, amíg a teste le nem csillapodott.

Tüzes természetével - ami „ijesztő és emberfeletti tekintélyt kölcsönzött neki” - vetette bele magát kora vitáiba. Clunyben élő, lelkiileg alvó szerzetestársainak ilyen szemrehányást tett: „*Ha beszélgettek, soha nem a Szentírásról, vagy a lelkek megmentéséről van szó köztetek, hanem csak nevetséges dolgokról fecsegtetek. Étkezésnél az egyik fogást a másik után tálaljátok fel. Hogy a hústalan ételekért kárpótoljátok magatokat, egymás után kétszer is hoznak az asztalhoz kitűnő halat, és minden étkezés közben kétszer vagy háromszor hozzák a félig töltött borospoharat. Kidagadt erekkkel és elnehezült fejjel keltek föl az asztaltól, s utána már nem lehet*

mást tenni, csak aludni... Igazán mondom, láttam egy apátot, akit több mint hatvan lovas követett. Inkább törekszünk a hívők adományaira, mint javára. Aranytól roskadozó ereklyeszekrények előtt nyílnak meg az erszények. Megmutatjuk a nagy szenteket az embereknek, és azt hisszük, hogy minél színesebbek, annál szentebbek. Mindenki odasiet, csókolgatják a szobrot, mint magát a szentet. Drágakövekkel ékes lámpákkal díszítjük a templomainkat. Ám hiúságok hiúsága! Az Egyház ragyog az épületeiben, de meghal a szegény emberek lelkében... Az Istenre kérek titeket, hát nem szégyellitek magatokat mindezért? De legalább a kiadások miatt szégyenkeznétek!"

Halálának évében Bernát még egyszer megjelent a nyilvánosság előtt. Viszály támadt ugyanis Metz városa és a lotaringiai herceg között. Végző szükségében a trieri érsek Clairvaux-ba ment, és felkérte békeközvetítőnek Bernátot. A halálosan beteg apát összeszedte utolsó erejét, és a távoli csatatérre indult. A csapatok már ott álltak egymással szemben, ütközetre készen a Mosel folyó két partján, Bernát pedig tárgyalni kezdett a két szembenálló sereg vezérével hol az egyik, hol a másik parton. Végül sikerült elérnie, hogy a vezérek a Mosel egyik szigetén találkozzanak, és aláírják a békeszerződést. Ennek megpecsételéseként Bernát meggyógyított egy beteg asszonyt. Ezt látva a nép és a katonák oly hevesen ünnepelték Bernátot, hogy majdnem agyontiporták. Ezért a nagy tömegből észrevétlenül eltűnt, és egy csónakon elhagyta a szigetet.

Bernát, aki önmagát „a század agyrémének” nevezte - mert tartósan világi dolgokkal kellett foglalkoznia, pedig nem volt világi ember; és be kellett avatkoznia az Egyház dolgaiba, pedig nem volt tagja a hierarchiának -, 1153. augusztus 20-án halt meg Clairvaux-ban. Az egész korszakot, amelynek ő volt a legnagyobb alakja, Szent Bernát korszakának nevezik az egyháztörténelemben. Ő a bizonyosság arra, hogy a legszigorúbb aszkézis sem butít el, hanem nagyon is termékennyé teszi az embert. Megvalósult benne a monasztikus életforma alapvető rendeltetése: formálni a világot a világból való elmenekülés által.

Bernátot már életében szentként tisztelték. III. Sándor pápa, aki korábban a Bernát által annyira támadott Abaelard tanítványa volt, 1174-ben avatta szentté, VIII. Pius pápa pedig 1830-ban az egyházdoktorok sorába iktatta. Ünnepe a 13. században vették fel a római naptárba augusztus 20-ra. A magyar naptárban Szent István király miatt augusztus 19-én ünnepeljük.

Mézajkú mesternek is nevezik, csodaszép írásai miatt. Munkáit latin nyelven írta. 12 kisebb-nagyobb terjedelmű műve és 531 levél bizonyítja mély lelkeségét, rendkívüli bölcsességét és elmélyült tudását. Lelki életét saját szavai jellemzik: „Az istenszeretet mértéke a mérték nélküli szeretet”

A „mézajkú doktor”-ra, a méhészek, a gyertyaöntők, a haldoklók patrónusára emlékezünk liturgikus emléknapján, augusztus 19-én. Szent Bernáthoz gyermekbetegségek, megszállottság, dögvész, viharok idején is fohászkodnak.

Irodalom:

[Szentek Élete: Clairvaux-i Szent Bernát](#)

[Magyar Kurír: Clairvaux-i Szent Bernát apostol és egyháztan](#)

[Magyar Kurír: Clairvaux-i Szent Bernát](#)

[A misztikus Szent Bernát](#)

[Szentek Élete: Eudes Szent János](#)

[Eudes Szent János \(1601-1680\)](#)

[Eudes Szent János – Augusztus 18](#)

[Magyar Kurír: Eudes Szent János](#)

[Eudes Szent János](#)

Ajánlott irodalom:

Augusztus 19. Szent Eudes János és Clairvaux-i Szent Bernát

Írta: Benedek Csaba

2019. augusztus 15. csütörtök, 15:46 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 12:34

[Fejé:rdy Judit Mónika: Clairvaux-i Szent Bernát krisztoló:giai tanítása beszédei alapján](#)